

حمید حسین زاده
مشاور حقوقی و معاون طرح و توسعه مؤسسه
حقوقی تریپل ایچ اینتر نیشنال
hosseinzadeh.h@tripleh-int.com

در آمدی بر قیمت‌های پایه، غیر پایه و جدید در قرار دادهای پیمانکاری

دانیال شهری
کارشناس پیمان در مدیریت طرح شرکت ملی
صنایع پتروشیمی
Daniele.Shahri@gmail.com

**باتوجه
به اینکه فشارس بها
قیمت کارهای متداول و متعارف
را معین می نماید، ردیف‌هایی وجود
دارد که شرح ردیف آنها (شرح آیتیم)،
در فشارس بها موجود بوده، لیکن
به دلیل عدم امکان قیمت گذاری
صحیح فاقد بهای واحد
می باشند**

کلروبی بحث

موضوع بحث ما پیرامون قراردادهای است که، قیمت گذاری آن‌ها، مبتنی بر قیمت واحد فعالیت‌ها و متعاقباً، ابزار پرداخت عوض از سوی کارفرما به پیمانکار نیز، فهرست‌بها می‌باشد. در این گونه از قراردادها، هر جزء از عوض (ما به ازاء خدمت‌کار)، روبروی یک جزء از عوض (خدمت‌کار) می‌آیند. اصطلاحاً هر جزء از کار، مقصود بالاصاله است. در واقع، با تکمیل هر بخش از کار به میزان مندرج در «فهرست مقادیر»، پیمانکار هم، استحقاق دریافت مبلغ متناظر با آن کار را مطابق «فهرست‌بها» خواهد داشت.

مقدمه

پیش از اجرای هر طرح و یا پروژه، با ایستای تخمین از هزینه تمام شده آن داشته باشیم. از این رو، اصطلاحاً پیش‌بینی مقادیر کمیتهای طرح مورد نظر که معمولاً برای هزینه‌های یک طرح، منابع آن و زمان اجرای طرح کارگردار دارد، برآورد می‌نماید. برآورد هزینه اجرای کار نیز، مبلغی است که به عنوان هزینه اجرای موضوع شده است.^۱ و وسیله کارفرما ا مناقصه گزار محاسبه و اعلام در حین اجرای پروژه هم، با ایستای با ساز و کار مشخصی قابلیت پرداخت کارهای انجام شده و منعکس در صورت وضعیت پیمانکار فراهم گردد.^۲ همانطور که در نگاره شماره ۱، مشاهده می‌شود، امر برآورد قیمت پروژه‌ها، به منظور از اجاع کار موضوع «مقد مناقصه»، با فرآیندهای پیش‌بینی شده در «ماده ۹۹ قانون برگزاری مناقصات»^۳ و نیز، پرداخت عوض موضوع «مقد پیمان»، با ضوابط پیش‌بینی شده در نظام فنی و اجرایی کشور^۴، مستلزم شناخت انواع قیمت در قراردادهای موصوف^۵ است.^۱ از این رو، شناخت و تبیین دقیق انواع قیمت که، بر مدل قیمت‌گذاری و پرداخت مابازاء کار، مورد است از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد. مقاله حاضر با هدف یکسان سازی رویه بر خورد عوامل اجرای پروژه با هر یک از قیمت‌های مورد بررسی (ناظر به محیط و ماهیت آن‌ها) نگارش یافته است.

بنابراین، با در نظر گرفتن محیط قراردادی ناظر به عقد مناقصه و عقد پیمان، ابتدا به سناکن، دو تقسیم‌بندی کلی را پیش‌رو خواهیم داشت. الف، مرحله مناقصه (پیش از ارجاع کار) ب، مرحله پیمان (پس از ارجاع کار) یا مرحله اجرا.

الف، مرحله مناقصه

قیمت‌های این مرحله، بر اساس ماهیت ناظر به اقلام پایه و غیر پایه، در دو دسته مجزا تعریف، تبیین و تشریح گردیده است.

الف. ۱. اقلام پایه

طبق «بند ۱-۲» دستورالعمل کاربرد فشارس بها ابلاغی^۱، اقلام پایه، اقلام عمومی کارهای هر رشته از فهرست‌بها است که دارای شرح ردیف (مغوض) و بهای واحد (عوض) می‌باشد. همچنین بر اساس «بند ۳» کلیات فشارس بها، قیمت‌های فشارس بها، متوسط هزینه اجرای کارهای مربوط به هر رشته بوده و شامل هزینه‌های تأمین و به کارگیری نیروی انسانی، ماشین‌آلات و ابزار و همچنین تأمین مصالح مورد نیاز، شامل، تهیه، بارگیری، حمل و باراندازی مصالح، جابه‌جایی مصالح در کارگاه، انلاف مصالح و به طور کلی

اجرای کامل کار است. هزینه آزمایش و راه اندازی (بر حسب مورد) در بهای واحد ردیف‌های فهرست‌بها پیش‌بینی شده است. طبق «بند ۵» قیمت‌های فهرست‌بها، قیمت‌های کاملی برای انجام کار، طبق نقشه و مشخصات فنی تعریف شده است. ضمناً به حکم «بند ۲۰» کلیات فشارس بها، فشارس بها ابلاغی هر رشته بر مبنای قیمت‌های سه ماهه چهارم سال پیش از ابلاغ محاسبه شده است. قیمت متناظر با اقلام پایه فهرست‌بها را قیمت پایه می‌نامند.

الف. ۲. اقلام غیر پایه

قبل از تعریف و دسته بندی اقلام غیر پایه، بایستی متذکر شد که، این اقلام ناظر به مرحله پیش از اجرای پیمان می‌باشند و در هنگام تهیه برآورد اجرای کار، به منظور تدوین اسناد مناقصه کاربرد دارند. «بند ۱-۲» بخشنامه شماره ۷۳-۱۳۹۳/۱۰ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵، با موضوع دستورالعمل نحوه تعدیل آحادبهای پیمان‌ها که، در مقام تعریف اقلام ستاره‌دار بیان می‌دارد «ردیف‌های غیر پایه (اقلام ستاره‌دار) که، برای آنها قیمت پایه تهیه نشده است و هنگام تهیه برآورد، قیمت آنها، مطابق دستورالعمل مربوط تعیین و تصویب می‌گردد»، نظر نگارندگان را، تأیید می‌نماید.

شایان ذکر است، «بند ۲-۶» دستورالعمل کاربرد فهرست‌بهای ابنیه سال ۱۳۹۶، برای این دسته از اقلام، محدودیتی قائل شده است؛ چنانکه پیمان می‌دارد «در کارهایی که از طریق مناقصه عمومی واگذار می‌شود، چنانچه جمع مبلغ برآورد ردیف‌های ستاره‌دار، نسبت به جمع مبلغ برآورد ردیف‌های فهرست‌بها (پایه و غیر پایه) بدون اعمال هزینه‌های تخصصی و برچیدن کارگاه، در این رشته، بیشتر از سی (۳۰) درصد باشد، لازم است دستگاه اجرائی قبل از انجام مناقصه، شرح و بهای واحد تمامی ردیف‌های ستاره‌دار در آن رشته را پس از تصویب، همسر با تجزیه قیمت مربوط، به دبیرخانه شورای عالی فنی، در سازمان برنام و بودجه کشور ارسال دارد تا پس از رسیدگی و تصویب توسط شورای عالی فنی (بر اساس دستورالعمل نحوه تهیه و تصویب ردیف‌های ستاره‌دار)، ملاک عمل قرار گیرد. در کارهایی که از طریق مناقصه محدود یا ترک تشریفات مناقصه واگذار می‌شوند، سقف یاد شده به ترتیب پانزده (۱۵) و ده (۱۰) درصد خواهد بود.»^۲ اوصاف مذکور، اقلام غیر پایه، به دو دسته زیر، تقسیم می‌گردند:

الف-۲-۱. اقلام ستاره‌دار

ردیف‌هایی که شرح ردیف و بهای واحد آنها، در فشارس بها وجود ندارد و به منظور برآورد صحیح از نحوه اجرای کار به برآورد پیمان اضافه می‌گردند. بر اساس «بند ۱-۲» دستورالعمل کاربرد فشارس بها ابلاغی «در مواردی که مشخصات فنی و اجرایی و بژهای

فهرست‌بها تطبیق نکنند، شرح ردیف مناسب برای آن اقلام، تهیه و در انتهای گروه مربوط، با شماره ردیف جدید درج می‌شود. این ردیف‌ها، با علامت ستاره مشخص و به عنوان ردیف‌های ستاره‌دار نامیده می‌شوند. بهای واحد ردیف‌های ستاره‌دار، با روش تجزیه قیمت و بر اساس قیمت‌های دوره مبنای هر فهرست‌بها، محاسبه و در برابر ردیف مورد نظر درج می‌شود. هر گاه دستورالعملی برای پرداخت ردیف‌های ستاره‌دار مورد نیاز باشد، متن لازم تهیه و به انتهای مقدمه فصل مربوط با شماره جدید اضافه می‌شود.»

الف-۲-۲. در حکم اقلام ستاره‌دار

باتوجه به اینکه فشارس بها قیمت کارهای متداول و متعارف را معین می‌نماید، ردیف‌هایی وجود دارد که شرح ردیف آنها (شرح آیتیم)، در فشارس بها موجود بوده، لیکن به دلیل عدم امکان قیمت گذاری صحیح فاقد بهای واحد می‌باشند. «بند ۲-۴» دستورالعمل کاربرد فشارس بها، در این خصوص تصریح دارد «بهای واحد ردیف‌هایی که، شرح آنها در این فهرست‌بها موجود است، اما بدون بهای واحد هستند، ... و این اقلام نیز، ردیف‌های ستاره‌دار محسوب می‌شوند. بنابراین، اقلام دارای شرح ردیف در فهرست‌بها، که فاقد قیمت واحد هستند، در حکم اقلام ستاره‌دار می‌باشند. بنابراین، قیمت‌های متناظر با اقلام غیر پایه و با اقلام پایه فاقد قیمت در فهرست‌بها را، قیمت‌های ستاره‌دار می‌نامند.

ب. مرحله اجرای کار

قبل از تعریف و دسته بندی

مورد نیاز کار باشد، که اقلام آن با شرح ردیف‌های این فهرست‌بها تطبیق نکنند، شرح ردیف مناسب برای آن اقلام، تهیه و در انتهای گروه مربوط، با شماره ردیف جدید درج می‌شود. این ردیف‌ها، با علامت ستاره مشخص و به عنوان ردیف‌های ستاره‌دار نامیده می‌شوند. بهای واحد ردیف‌های ستاره‌دار، با روش تجزیه قیمت و بر اساس قیمت‌های دوره مبنای هر فهرست‌بها، محاسبه و در برابر ردیف مورد نظر درج می‌شود. هر گاه دستورالعملی برای پرداخت ردیف‌های ستاره‌دار مورد نیاز باشد، متن لازم تهیه و به انتهای مقدمه فصل مربوط با شماره جدید اضافه می‌شود.»

باتوجه به اینکه فشارس بها قیمت کارهای متداول و متعارف را معین می‌نماید، ردیف‌هایی وجود دارد که شرح ردیف آنها (شرح آیتیم)، در فشارس بها موجود بوده، لیکن به دلیل عدم امکان قیمت گذاری صحیح فاقد بهای واحد می‌باشند. «بند ۲-۴» دستورالعمل کاربرد فشارس بها، در این خصوص تصریح دارد «بهای واحد ردیف‌هایی که، شرح آنها در این فهرست‌بها موجود است، اما بدون بهای واحد هستند، ... و این اقلام نیز، ردیف‌های ستاره‌دار محسوب می‌شوند. بنابراین، اقلام دارای شرح ردیف در فهرست‌بها، که فاقد قیمت واحد هستند، در حکم اقلام ستاره‌دار می‌باشند. بنابراین، قیمت‌های متناظر با اقلام غیر پایه و با اقلام پایه فاقد قیمت در فهرست‌بها را، قیمت‌های ستاره‌دار می‌نامند.

ب. مرحله اجرای کار

قبل از تعریف و دسته بندی

مورد نیاز کار باشد، که اقلام آن با شرح ردیف‌های این فهرست‌بها تطبیق نکنند، شرح ردیف مناسب برای آن اقلام، تهیه و در انتهای گروه مربوط، با شماره ردیف جدید درج می‌شود. این ردیف‌ها، با علامت ستاره مشخص و به عنوان ردیف‌های ستاره‌دار نامیده می‌شوند. بهای واحد ردیف‌های ستاره‌دار، با روش تجزیه قیمت و بر اساس قیمت‌های دوره مبنای هر فهرست‌بها، محاسبه و در برابر ردیف مورد نظر درج می‌شود. هر گاه دستورالعملی برای پرداخت ردیف‌های ستاره‌دار مورد نیاز باشد، متن لازم تهیه و به انتهای مقدمه فصل مربوط با شماره جدید اضافه می‌شود.»

شایان ذکر است، ردیف نخست «بند الف» از «ماده ۲۹» شرایط عمومی پیمان در بیان محدودیت‌های مبالغ ناظر به افزایش مقادیر، متذکر می‌گردد «افزایش مقادیر باید در چهارچوب موضوع پیمان به پیمانکار ابلاغ شود. جمع مبلغ مربوط به افزایش مقادیر و مبلغ کارهای باقیمت جدید (موضوع بند ج) نباید از ۲۵ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود.» بنابراین، قیمت متناظر با کارهای اضافی دارای قیمت واحد باید در پیمان را، کار اضافی یا نرخ پیمان می‌نامند.

۲. ب. خارج از فهرست‌بها (کارهای اضافی با قیمت جدید)

به کارهایی که در برآورد اولیه قرار داد پیش‌بینی نشده‌اند، لیکن بنا به نیاز و ضمن اجرای پیمان، در چهارچوب موضوع پیمان و خارج از قالب فهرست‌بهای واحد پایه منضم به پیمان، از سوی کارفرما (به‌وسیله

مهندس مشاور) و با رعایت مفاد شرایط عمومی پیمان به پیمانکار ابلاغ می‌گردند، کارهای اضافی خارج از فهرست‌بها یا کارهای اضافی با قیمت جدید اطلاق می‌گردد. این اقلام علاوه بر تعقیب مقادیر کار، تغییر در جنس و وصف را هم شامل می‌شوند و مستلزم تعریف قیمت جدید متناسب با آن می‌گردند. این گونه کارها، از حیث ماهیت امر، با کارهای مندرج در پیمان تفاوت دارند. چنانکه «بند ج» از «ماده ۲۹» شرایط عمومی پیمان (بخشنامه شماره ۵۴/۸۴۲-۱۰۲/۱۰۸۸ مورخ ۱۳۷۸/۰۳/۰۳) بیان می‌دارد «اگر در چارچوب موضوع پیمان، کارهایی به پیمانکار ابلاغ شود که برای آنها قیمت و مقدار در فهرست‌بها و مقادیر منضم به پیمان پیش‌بینی نشده است، ... قیمتی که با توافق پیمانکار و مهندس مشاور تعیین شود و به تصویب کارفرما برسد، ملاک پرداخت است.» و با درج عبارت «قیمت‌های جدیدی که به این صورت تعیین می‌شود...» در ادامه متن، با عنوان قیمت جدید از آن‌ها نام می‌برد.

لذا در تعامل بخشنامه اخیر، با «بند ۱-۲-۵» بخشنامه شماره ۷۳-۱۳۹۳/۱۰ مورخ ۱۳۸۲/۰۹/۱۵، با موضوع دستورالعمل نحوه تعدیل آحاد بهای پیمان‌ها که، اشاره می‌دارد «قیمت کارهای جدید در پیمان‌های منعقد بر اساس قیمت‌های واحد پایه، که برای آن‌ها قیمت در فهرست‌بها منضم به پیمان یا فهرست‌بهای واحد پایه‌ای که، قیمت پیمان از آن گرفته شده، ... با ایستای بیان داشت، منظور از کارهای جدید، کارهای اضافی با قیمت جدید می‌باشد.

شایان ذکر است، به حکم «بند د» از «ماده ۲۹» شرایط عمومی پیمان، «جمع بهای قیمت‌های جدید، علاوه بر آنکه تابع سقف تعیین شده در بند الف است، نباید از ۱۰ درصد مبلغ اولیه پیمان بیشتر شود.» بنابراین، قیمت متناظر با کارهای اضافی فاقد شرح و قیمت واحد پایه در پیمان را، کار اضافی با قیمت جدید می‌نامند. از طرفی، چون قیمت مذکور با ارائه طریق بخشنامه سازمان برنام و بودجه، محاسبه و ملاک عمل قرار می‌گیرد، عنوان قیمت بخشنامه‌ای نیز به آن اطلاق می‌گردد.

ب-۲-۲. اقلام فاکتوری

در خصوص اقلام فاکتوری، تعریف مشخصی در فهرست‌بها و بخشنامه‌های سازمان برنام و بودجه دیده نمی‌شود؛ با این حال از مصادیق به کار رفته در این نشریات، اینگونه به ذهن متبادر می‌گردد که، پرداخت هزینه مربوط به اقلام فاکتوری ناظر به مرحله اجرای پیمان می‌باشد و اگر چه می‌توان برخی از هزینه‌های این اقلام را در زمان تهیه برآورد اجرای کار و به منظور تدوین درج در اسناد مناقصه پیش‌بینی نمود، لیکن به دلیل خصوصیت ویژه آنها، در عین حالی که، خارج

به کارهایی که در برآورد اولیه قرار داد پیش‌بینی نشده‌اند، لیکن بنا به نیاز و ضمن اجرای پیمان، در چارچوب موضوع پیمان و خارج از قالب فهرست‌بهای واحد پایه منضم به پیمان، از سوی کارفرما (به‌وسیله مهندس مشاور) و با رعایت مفاد شرایط عمومی پیمان به پیمانکار ابلاغ می‌گردند، کارهای اضافی خارج از فهرست‌بها یا کارهای اضافی با قیمت جدید اطلاق می‌گردد

از قالب فهرست‌بهای واحد پایه منضم به پیمان یا فهرست‌بهای واحد پایه‌ای که قیمت پیمان مأخوذ از آن است، قرار می‌گیرند، مقرره گذار به صورت استثنائی آنها را در دسته‌های پیش گفته طبقه بندی ننموده و لفظ «فاکتوری» را برای آنها اختیار ننموده است. پس همین استثنائی بودن امر، نیازمند تصریح و تبیین مصادیق اقلام فاکتوری از سوی وی و تفسیر ضیق پیرامون ماهیت آنهاست. به طور نمونه «بند ۱۰» کلیات فهرست‌بهای واحد پایه رشته ابنیه (سال ۱۳۹۶) بیان می‌دارد «در فصل‌های کارهای فولادی سبک، کارهای آلومینیومی و کارهای چوبی، تهیه برآق آلات به عهده پیمانکار است؛ هزینه تهیه و حمل برآق آلات بر اساس قرارداد فروش مورد تأیید کارفرما با اعمال ضریب بالاسری به پیمانکار پرداخت می‌شود.»

از این رو اقلام فاکتوری، ناظر به کالا بدون عملیات اجرایی و یا با عملیات اجرایی محدود به نصب و راه‌اندازی است به نحوی که نسبت هزینه نصب به هزینه خرید بسیار پایین باشد و راه‌اندازی جزئی ناچیز از حیث وزن ریالی از فرآیند خرید محسوب گردد. قیمت متناظر با اقلام فوق را قیمت فاکتوری می‌نامند.

ب-۲-۳. کارهای دستمزدی

در هنگام اجرای کار و بنا به نیاز، فعالیت‌هایی توسط کارفرما (مهندس مشاور) به پیمانکار ابلاغ می‌گردد

که صرفاً شامل انجام عملیات اجرایی بوده و خرید و تهیه مصالح و تجهیزات را شامل نمی‌گردد. این گونه فعالیت‌ها را کارهای دستمزدی می‌گویند و هزینه آن‌ها با توافق ارکان پروژه و با اعمال ضریب بالاسری به صورت حساب‌های تأیید شده پیمانکار، پرداخت می‌شوند. چنانکه مقدمه «فصل ۲۹» فهرست‌بهای ابنیه، بیان می‌دارد کارهای دستمزدی، برای کارهایی پیش‌بینی شده است که «مصالح آن‌ها توسط و به هزینه کارفرما تهیه می‌شود. هنگام تهیه برآورد، شرح ردیف و بهای واحد کارهای دستمزدی مورد نظر، شامل بارگیری، حمل و باراندازی در کارگاه، جابجایی‌های لازم، نصب و راه‌اندازی، به صورت ستاره‌دار مطابق مفاد دستورالعمل کاربرد فهرست‌بها، تهیه و درج می‌شود.» لفظ ستاره‌دار، در تعریف اقلام دستمزدی، به علاقه مشاهدت و به قرینه حالیه، در معنای مجاز به کار رفته است و با ایستای حمل بر معنای کار اضافی گردد. چه اینکه، اقلام ستاره‌دار در معنای حقیقی کلمه، ناظر به مرحله پیش از ارجاع کار هستند، در حالی که اقلام دستمزدی مرتبط با کارهای حین اجرای پیمان می‌باشند.

نتیجه‌گیری

با توضیحات پیش گفته، مشخص شد که، قیمت در دو دسته‌بندی کلی ناظر به پیش از ارجاع کار (مرحله مناقصه) و پس از ارجاع کار (مرحله پیمان) است. قیمت‌های پیش از ارجاع کار، بابت اقلام پایه را قیمت پایه و بابت اقلام غیر پایه را، قیمت ستاره‌دار (و یا در حکم ستاره‌دار) می‌نامند. پس از ارجاع کار هم، با عنوان کار جدید و در دو قالب فهرست‌بها و خارج از فهرست‌بها تقسیم‌بندی گردید. در مورد نخست، به جهت عدم تغییر در ماهیت کار، کار اضافی با قیمت پیمان در مورد اخیر، به جهت تغییر در ماهیت کار، کار اضافی با قیمت جدید (بخشنامه‌ای، فاکتوری و دستمزدی) تعریف می‌گردد.

پی‌نوشت

- نگارنده نخست مقاله، دارای تحصیلات آکادمیک، در حوزه‌های مهندسی عمران، حقوق، MBA (بازار باسی)، مدیریت بازرگانی بین‌الملل و آمار می‌باشد. وی، عضو بنیاد بین‌المللی حل و فصل اختلافات (DRBF) و دارای صلاحیت پایه دو طراحی، نظارت و اجراء سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان و معدن، کارشناس نقشه‌های تفکیکی ثبت و عضو فعلی انجمن بین‌المللی مدیریت پروژه (IPMA) و انجمن مدیریت ایران، راه و ساختمان، بازرگانی، مهندسی ارزش، مهندسی عمران، بتن و ... همچنین عضو کارگروه علمی توسعه مشارکت عمومی خصوصی، هیأت سازمان نظام مهندسی سزایزه ایران و نیز، کمیته تدوین شرایط عمومی پیمان‌های شهری در کارگروه ذیل شورای عالی فنی شهرداری تهران می‌باشد و عضویت در هیأت رئیسه کمیته‌های پیمانکاران و مهندسی بازرگانی سندیکای صنعت برق ایران، کارگروه تدوین آئین‌نامه‌ها و ضوابط طرح‌های عمرانی در شورای هماهنگی تشکل‌های احداث کشور را در کارنامه فعالیت حرفه‌ای خود دارد.
- نگارنده دوم مقاله، دارای تحصیلات آکادمیک، در حوزه‌های مهندسی عمران (ساختمان) و سازه‌های دریایی است. وی عضو سازمان نظام مهندسی ساختمان استان تهران، انجمن‌های دریا و سازه‌های دریایی ایران و انجمن بتن می‌باشد. فعالیت در حوزه مدیریت پروژه، سرپرستی دفتر فنی و کنترل پروژه و متره برآورد، کنترل، اجرای پروژه‌های عمرانی و صنعتی در شرکت‌های پیمانکاری، مشاوره و کارفرمای، از سوابق حرفه‌ای ایشان است.
- Unit Price
- Bill of Quantity
- Schedule of Price
- فرهنگ واژگان نظام فنی و اجرایی کشور، انتشارات سازمان برنام و بودجه کشور، تابستان ۱۳۸۲، شماره ۱۰۱-۴۸۰، ص. ۱۸۰
- فرهنگ واژگان نظام فنی و اجرایی کشور، انتشارات سازمان برنام و بودجه کشور، تابستان ۱۳۸۳، شماره ۱۰۱-۴۸۰، ص. ۱۸۱
- برآورد محاسباتی است که قبل از اجرای کار، جهت شرکت در مناقصه و صورت وضعیت، محاسباتی است که در حین اجرای کار انجام می‌شود. برآورد توسط دستگاه مناقصه‌گزار در واحد فنی کارفرما یا مشاور و صورت وضعیت توسط پیمانکار تهیه و ارائه می‌گردد. (امیری، مهندس امید؛ «تفسیر فهرست‌بهای واحد پایه رشته رشته ساختمان»، انتشارات فکک ایستاتیس، چاپ ششم، ۱۳۹۳، ص. ۱۴)
- «ماده ۹۹» از فصل سوم قانون برگزاری مناقصات: فرآیند برگزاری مناقصات. فرآیند برگزاری مناقصات به ترتیب شامل مراحل زیر است: الف- تأمین منابع مالی؛ ب- تعیین نوع مناقصه در معاملات بزرگ (یک مرحله‌ای)؛ ج- دو مرحله‌ای، عمومی یا محدود؛ ج- تهیه اسناد مناقصه؛ د- ارزیابی کیفی مناقصه‌ها؛ د- در صورت لزوم؛ ه- فراخوان پیشنهادها؛ و- ارزیابی پیشنهادها؛ ز- تعیین برنده مناقصه و انعقاد قرارداد.
- مصوبه شماره ۴۲۳۳۹/۲۳۹۷/۳۳۹۷، مورخ ۱۳۸۵/۰۴/۲۰
- تستی موضوعات پیش گفته، در قالب اسناد مناقصه و اسناد پیمان خواهد بود. پیرامون وجه تمایز اسناد موصوف، رجوع کنید به: حداد، دکتر جواد و حسین زاده، مهندس حمیده، «قراردادهای همسان پیمانکاری»، مشاوره، سزماه‌گذاری»، انتشارات دادگستر، چاپ اول، زمستان ۱۳۹۵، ص. ۲۰۵ تا ۲۰۷
- فهرست‌بهای واحد پایه رشته ابنیه سال ۱۳۹۶، ابلاغیه شماره ۹۵۴۰۰/۹۵۴۰۰
۱۳. مصدور از کاربرد واژه «اضافی»، در تعریف کارهای جدید، اضافه شدن اقلام فوق به اقلام پایه و غیر پایه برآورد اجرای کار در زمان مناقصه (ارجاع کار) می‌باشد. در واقع، منظور آنست که این کارها در زمان انعقاد پیمان (پیش از اجرای کار) وجود نداشته است و در زمان اجرای پیمان، بنا به مقتضیات خاص، به اقلام پیمان اضافه می‌گردند.
- در مفهوم فهرست‌بهای منضم به پیمان، اختلاف وجود دارد.

نگاره شماره یک - انواع قیمت